

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 37 • Ağustos/August 2025

www.dedekorkutdergisi.com

DOI: <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut669>

Araştırma Makalesi/ Research Article

Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi *

A Comparative Dictionary of Verb Collocations in Azerbaijani and Turkish

Öz

Eş dizimler, dillerin ve lehçelerin söz varlığının şekillenmesinde temel bir rol oynamaktadır. Özellikle fiil eş dizimleri, fiillerin belirli yapılarda ve bağlamlarda kullanılmasıyla oluşan kelime birliktelikleri olup dilin kullanım sıklığı yüksek unsurlarından biridir. Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında yapılan karşılaştırmalı çalışmalarda, fiil eş dizimlerinin kimi zaman benzer ve eşdeğer biçimlerde kullanıldığı, kimi zaman ise yalancı eşdeğerlikler oluşturarak çeviride çeşitli zorluklara neden olduğu görülmektedir. Bu durum, yalnızca günlük konuşma dilinde değil, edebi eserlerde, akademik metinlerde ve özellikle çeviri süreçlerinde de kendini göstermektedir. Dolayısıyla eş dizimler hem anlatım zenginliği hem de dilin akıcılığı açısından her iki lehçede de vazgeçilmez bir işlev üstlenmektedir.

Yalancı eşdeğerliklerin çoğunlukla eş dizim yapılarında ortaya çıkması, bu alanda yapılan incelemelerin önemini daha da artırmaktadır (Doğan, 2022). Çevirmenlerin hem lehçeler arası hem de dil içi aktarımda eş dizimlere dikkat etmesi, yanlış anlamlandırma riskini azaltmak bakımından zorunludur. Bu çalışmada, söz konusu sorunlara çözüm üretmek amacıyla Azerbaycan Türkçesindeki fiil eş dizimleri derlenmiş, eş dizimsel bir sözlük hazırlanmış ve Türkiye Türkçesi ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Böylece iki lehçe arasındaki benzerlik ve farklılıkların sistematik biçimde ortaya konması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eş dizim, Eş dizimlilik, Azerbaycan Türkçesi, Türkiye Türkçesi.

Abstract

Collocations play a fundamental role in shaping the vocabulary of languages and dialects. In particular, verb collocations, which are word combinations formed by the use of verbs in specific structures and contexts, are among the most frequent elements of language use. Comparative studies between Azerbaijani Turkish and Turkish show that verb collocations are sometimes employed in similar and equivalent ways, while at other times they create false equivalences, leading to various challenges in translation. This phenomenon appears not only in everyday spoken language but also in literary works, academic texts, and especially in translation processes. Therefore, collocations serve as indispensable elements in both dialects, contributing to richness of expression and fluency of the language.

The fact that false equivalences mostly occur within collocational structures further highlights the importance of research in this field (Doğan, 2022). Translators must pay close attention to collocations in both inter-dialectal and intra-linguistic transfers in order to minimize the risk of misinterpretation. In this study, verb collocations in Azerbaijani Turkish were compiled, a collocational dictionary was created, and their counterparts in Turkish were comparatively analyzed. Thus, the study aims to systematically reveal the similarities and differences between the two dialects.

Keywords: Collocation, Collocationality, Azerbaijani Turkish, Turkish.

Mirfarid RZAYEV**

Not/Note

* Bu makale Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi adlı doktora seminerinden oluşturulmuştur.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author

**Doktora Öğrencisi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Samsun/Türkiye
E-mail: Ferridik13@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6891-0324

Makale Geçmişi/Article History

Geliş Tarihi: 27.08.2025
Kabul Tarihi: 27.08.2025
E-yayın Tarihi: 31.08.2025

Atıf/Citation:

RZAYEV, M. (2025). Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (37), s. 1-35.

Giriş

Kalıp dil biliminin önemli bir parçasını oluşturan eş dizimler (collocations), belirli bir yapı içerisinde ortaya çıkan ve belirli bir anlam ifade eden kelime birliktelikleridir. Dilin en üretken ve canlı unsurlarından biri olan eş dizimler yalnızca kelimelerin yan yana gelmesiyle oluşan mekanik yapılar değildir. Eş dizimler dilin kullanımındaki kalıplaşmış örüntüleri yansıtan yapısal bir olgudur. Bu nedenle kalıp dil biliminin büyük bir bölümünü eş dizimler oluşturmaktadır.

Eş dizim kavramı üzerine ilk sistemli çalışmaları gerçekleştirenlerden biri Firth'tir. Firth (1957), eş dizimi bir sözce içindeki bağlamsal ilişkilerin birleşimi olarak tanımlamış ve metin bağimli bir kavram olarak değerlendirmiştir. Ona göre, bir dilsel birim başka bir dilsel birimle aynı bağlamda tekrar tekrar yan yana geliyorsa bu birliktelik eş dizim olarak kabul edilebilir. Firth, kelimeler arasındaki sentagmatik (yatay) ilişkilerin önemini özellikle vurgulamış; sentagmatik ilişkilerin cümle içerisindeki doğrusal düzeni kapsadığını, paradigmatic (dikey) ilişkilerin ise aynı bağlamda birbirinin yerine geçebilecek kelimelerle ilgilendiğini belirtmiştir. Örneğin, Türkçede *güçlü kahve* ifadesinde *güçlü* yerine *sert* kelimesinin kullanılabilmesi paradigmatic bir ilişkiyken *kahve içmek* ifadesi sentagmatik bir birlikteliği göstermektedir. Böylece eş dizim hem sözdizimsel bir olgudur hem de anlam ve kullanım sıklığıyla şekillenen bir yapıdır.

Sinclair (1991) eş dizimlerin dilin anlam üretiminde merkezi bir rol oynadığını vurgulamış, kelimelerin tek başlarına değil, diğer kelimelerle kurdukları düzenli birliktelikler aracılığıyla anlam kazandığını belirtmiştir. Bu yaklaşım günümüzde eş dizim çalışmalarının hem kuramsal hem de uygulamalı dilbilimde neden geniş yer tuttuğunu açıklamaktadır. Vardar (2002) ise eş dizimi, iki veya daha fazla dil biriminin aynı dizimde yer alması sonucu ortaya çıkan bir kavram olarak tanımlamış ve eş dizimlerin yalnızca sözcükler arasında değil, daha geniş dil birimleri arasında da gerçekleşebileceğini göstermiştir.

Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki karşılaştırmalı çalışmalarda eş dizimlerin büyük ölçüde benzerlik gösterdiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte yüzeyde benzerlik taşıyan bazı eş dizimler derinlemesine incelendiğinde farklı anlamlar barındırmakta ve bu durum yalancı eşdeğerlik olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Yalancı eşdeğerlik, kaynak ve hedef dilde görünüşte aynı veya benzer olan kelime, yapı ve dizimlerin gerçekte farklı anlamlar taşıması durumudur (Uğurlu, 2011: 1877). Bu olgu, Türkçenin farklı lehçelerinde olduğu gibi aynı lehçenin değişik tarihî safhalarında da gözlenebilmekte ve çeviri uygulamalarında yanlış anlamlara yol açabilmektedir.

Örnekleme gerekirse Azerbaycan Türkçesinde *adamlara baxmaq* ifadesi Türkiye Türkçesindeki *adamlara bakmak* ile aynı anlamı taşımamaktadır. Türkiye Türkçesinde bu ifade *birilerine dikkatle bakmak* anlamında kullanılırken Azerbaycan Türkçesinde *insanlara göz atmak, onları fark etmek* anlamına gelmektedir. Benzer şekilde Azerbaycan Türkçesinde kullanılan *işə düşmək* ifadesi, Türkiye Türkçesindeki *işe düşmek* ile yüzeyde benzer bir yapıya sahip olsa da anlam bakımından *işe başlamak* karşılığını taşır. Bu örnekler iki lehçe arasındaki eş dizim farklılıklarının yalancı eşdeğerlik bağlamında ne kadar dikkat çekici olduğunu göstermektedir.

Eş dizimler hem teorik dilbilim açısından hem de uygulamalı alanlarda (çeviri, dil öğretimi, sözlükbilim) dikkate alınması gereken yapılardır. Özellikle Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki eş dizim farklılıkları, karşılaştırmalı çalışmaların önemini artırmakta; yalancı eşdeğerlik olgusu ise çeviri hatalarının önüne geçilmesi için üzerinde titizlikle durulması gereken bir konu olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda eş dizimlerin sadece dilin yapısal öğeleri olarak değil, anlam ve kullanım açısından da değerlendirilmesi, dilsel üretkenliğin ve iletişimin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Bulgular

Bulgular eş dizimlerin dilin akıcılığını artıran, anlatımı güçlendiren ve iletişim sürecinde aktif bir rol üstlenen önemli dilsel birimler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu birimlerin kullanımında bazen geniş bir serbestlik söz konusu olurken kimi zaman da dilin doğal işleyişinden kaynaklanan belirli kısıtlamalar gözlemlenmektedir. Örneğin *çorba içmek* ve *aşure yemek* ifadeleri benzer türden yiyecekleri adlandıran sözcüklerin farklı fiillerle birleşmesi gerektiğini göstermektedir; bu durum eş dizimlerin sözdizimsel kurallara ve kültürel-toplumsal kullanım alışkanlıklarına bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

İncelemeler yalancı eş değerliliğin yalnızca isimlerden kaynaklanmadığını, fiillerin kullanım alanlarının da bu duruma önemli ölçüde katkı sağladığını göstermektedir. Özellikle isim + fiil eş dizimlerinde iki lehçe arasında yüzeyde benzer anlam sergileyen ancak derin anlamda farklılık gösteren yapılar tespit edilmiştir. Örneğin, Azerbaycan Türkçesinde *iç-* fiili yalnızca sıvı besinlerle sınırlı iken Türkiye Türkçesinde *iç-* fiili hem sıvılarla (*su içmek*, *çay içmek*) hem bağımlılık oluşturan maddelerle (*sigara içmek*, *nargile içmek*), hem de soyut kavramlarla (*dert içmek*, *keder içmek*) kullanılabilir. Azerbaycan Türkçesinde bu tür kullanımlar için *çək-* fiili tercih edilmektedir. Bu durum, ortak kökenli bir fiilin lehçelerde farklı anlam genişlemeleri ile farklı eş dizimsel yapılar geliştirdiğini ve çeviri ile karşılıklı anlaşılabilirlik süreçlerinde potansiyel zorluklar yaratabileceğini göstermektedir.

Bulgular ayrıca yalancı eş değerlik örneklerinin yalnızca dilsel farklılıklardan değil, kültürel, coğrafi ve tarihsel bağlamlardan da kaynaklandığını ortaya koymaktadır. İki lehçenin tarihsel süreçte farklı iletişim pratikleri ve yaşam tarzlarıyla şekillenmesi eş dizimlerin kullanım alanlarını ve anlam dünyasını önemli ölçüde etkilemiştir. Bazı örnekler kültürel yakınlık sayesinde bağlam içerisinde kolaylıkla çözümlenebilirken özellikle yazılı metinlerde ve çeviri süreçlerinde yanlış anlamalara yol açma riski taşımaktadır.

Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki eş dizimsel farklılıklar dil öğrenimi ve çeviri pratiği açısından da dikkatle ele alınması gereken bir olgudur. Özellikle yalancı eş değerlik taşıyan fiil eş dizimleri hem çeviri hem de dil öğretimi bağlamında anlam kaymalarını önlemek açısından önem arz etmektedir. Sonuç olarak elde edilen bulgular iki lehçe arasındaki eş dizimsel farklılıkların hem dilbilimsel hem de çeviribilimsel açıdan sistematik olarak incelenmesinin gerekliliğini ortaya koymakta ve bu farklılıkların akademik çalışmalar, dil öğretimi ve çeviri uygulamaları için önemli katkılar sağlayacağını göstermektedir.

Yöntem

Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi adlı çalışmamızda eş zamanlı araştırma ve derleme yöntemi uygulanmıştır. Bu kapsamda Azerbaycan Türkçesinde kullanılan fiil eş dizimleri (isim + fiil) sistematik bir şekilde tespit edilerek örnek cümlelerle desteklenmiştir. Çalışmada 15 seçkin eser AntConc derlem programına yüklenmiş ve veriler alfabetik sıraya göre *isim + fiil* formatında düzenlenmiştir. Bu süreçte hem klasik hem çağdaş metinler dikkate alınarak eş dizimlerin farklı bağlamlardaki kullanımları kaydedilmiştir. Araştırma sonucunda sadece isim + fiil eş dizimleri değil, aynı zamanda yüzeyde benzer anlam taşıyan ancak derin anlamda farklılık gösteren yalancı eş değer kelimeler de belirlenmiş ve örneklerle detaylandırılmıştır.

Bu yöntem iki lehçe arasında daha sağlıklı bir karşılaştırma imkânı sunmayı, çeviri süreçlerinde ortaya çıkabilecek anlam kaymalarını minimize etmeyi ve dil öğretiminde eş dizimlerin doğru kullanımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca çalışmada ardışık ve bitişik kullanım örnekleri, fiil + nesne ilişkileri ve kültürel bağlamdan kaynaklanan farklılıklar titizlikle incelenmiştir. Elde edilen veriler Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi arasındaki eş dizimsel farklılıkların sistematik biçimde ortaya konmasına ve iki lehçede kullanılan eş dizimlerin çeviri ve öğrenim süreçlerinde daha doğru şekilde kullanılmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Bu yaklaşım lehçeler arası karşılaştırmalı dil çalışmalarına metodolojik bir katkı sunar ve de eş dizimlerin dilin yapısı ve kültürel bağlam içindeki işlevini de ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır.

Veriler

<i>adama¹ qışqırmaq</i>	<i>insana bağırmaq</i>
Yoldan keçən adama qışqırır.	
<i>adamlara* baxmaq</i>	<i>insanlara bakmak</i>
Qoca bir-bir və diqqətlə adamlara baxdı.	
<i>adı qoymaq</i>	<i>ismi koymak</i>
Sail cəmiyyəti bu növ şəxslərə artist adı qoyub ortalığa çıxardı.	
<i>ağzına atmaq</i>	<i>ağzına atmak</i>
Bir yarpaq vəzəri alıb ağzına atdı.	
<i>ağzına basmaq</i>	<i>ağzına basmak</i>
Əlindəki ət parçasını ağzına basır.	
<i>ağzında dayanmaq*</i>	<i>ağzında dayanmak</i>
Əlindəki zəhərli su şüşəsi ağzına dayamışdı.	
<i>ağzından qışqırmaq</i>	<i>ağzından bağırmaq</i>
Sərt bir şəkildə ağzından qışqırır, susmurdu.	
<i>ağzını açmaq</i>	<i>ağzını açmak</i>
Çörək dilimini ağzını açıb dişlədi.	
<i>axtarış aparmaq*</i>	<i>aramaya yürütmək</i>
İşlərin düzgün olması üçün dərinlən axtarış aparmaq lazımdır.	
<i>ailə qurmaq</i>	<i>aile kurmak</i>
Ailə qurmaq üçün təməlləri sağlam atmaq lazımdır.	
<i>altında qalmaq</i>	<i>altında kalmak</i>
O yükün altında qalıb əzildi.	
<i>altında söyləmək</i>	<i>altında söylemek</i>
Yıxılmış binanın, dağılmış divarların altında son sözünü söylədi.	
<i>altından mızıldanmaq</i>	<i>altından mızıldanmak</i>

¹ Yıldızla göstərilən kelimələr yalancı eş deęer kelimeler olmaktadır.

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

İşin yorğunluğundan dodaqlarının altından mızıldandı.	
altını görmək	<i>altını görmek</i>
İşin ən çətin tərəfini, altını gördü.	
anadan olmaq	<i>anadan olmak</i>
Şahin 1997-ci ildə anadan olub.	
anasına baxmaq	<i>anasına bakmak</i>
Dərindən ah çəkərək anasına baxdı.	
aradan götürmək	<i>aradan götürmek</i>
Çətin vəziyyəti aradan götürmək üçün çox çalışdı.	
araq süzmək*	<i>vodka dökmek</i>
Bir az qədəhinə araq süzüb sahilə boylandı.	
arasında düzəldilmək	<i>arasında düzeltilmek</i>
İki dost arasında düzəldilmiş təməllər hər zaman sağlam olur.	
arasında qoymaq	<i>arasına koymak</i>
Əlindəki çiçəkləri kitabların arasında qoyub zamana qər q etdi.	
arasından keçmək	<i>arasından geçmek</i>
İki dağın arasından keçib yaylalara çatdılar.	
ardınca baxmaq	<i>ardınca bakmak</i>
Yaşlı adam puç olan ömrünün ardınca baxdı.	
ardınca getmək	<i>ardınca gitmek</i>
Çəkdiyi əziyyətlərin ardınca getdi.	
arxadan gəlmək	<i>arkadan gelmek</i>
Arxadan gələn kimdirsə hər şeyi çox yaxşı bilir.	
arxasına baxmaq	<i>arkasına bakmak</i>
Bütün bu olanlardan sonra arxasına baxan o idi.	
arxasında birləşdirmək	<i>arkasında birleştirmek</i>
Yüklər tirin arxasında birləşib bir yerə toplandı.	
arxasında oturmaq	<i>arkasında oturmak</i>
Sınıf yoldaşının arxasında oturub müəllimi izləyirdi.	

<i>arxasından keçmək</i>	<i>arkasından geçmek</i>
Səid maşınların arxasından keçdi.	
<i>arxasından qışqırmaq</i>	<i>arkasından bağırmaq</i>
Bağıra-bağıra xainin arxasından qışqırır, olanlara üzülürdü.	
<i>arxaya çevrilmək</i>	<i>arkaya dönmək</i>
Anidən arxaya çevrildi və susub qaldı.	
<i>arvadını öldürmək</i>	<i>avradını öldürmək</i>
Bu qədər xəyanətə dözməyib, arvadını öldürüb ortadan itdi.	
<i>asayiş qorumaq</i>	<i>asayiş korumak</i>
Asayiş qorumaq polisin birinci vəzifəsidir.	
<i>aşağı dikmək</i>	<i>aşağı eğmek</i>
Elədiklərinə peşman olub başını aşağı dikdi.	
<i>aşağı düşmək*</i>	<i>aşağı düşmek</i>
Asdığı paltarları aşağı düşüb.	
<i>aşağı salmaq</i>	<i>aşağı salmak</i>
Anası gülləri ip ilə aşağı saldı.	
<i>atəş açmaq</i>	<i>ateş açmak</i>
O heç gözlənilməz bir halda atəş açdı.	
<i>ay ötmək*</i>	<i>ay geçmek</i>
Keçmiş zamanından ay ötdü.	
<i>ayağa baxmaq</i>	<i>ayağa bakmak</i>
Düşmən hər zaman ayağa baxır.	
<i>ayağa durmaq*</i>	<i>ayağa kalkmak</i>
Oturduğu yerdən ayağa qalxır.	
<i>ayağa qalxmaq</i>	<i>ayağa kalkmak</i>
Bir anda dayanıb ayaq saxladı.	
<i>ayaq saxlamaq*</i>	<i>ayak durdurmak</i>
Ayaq saxlayıb geriyə boylandı.	
<i>aydın olmaq</i>	<i>aydın olmak</i>
Hər şey çox gözəl aydın oldu.	

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

ayıb olmaq	ayıp olmak
Bu qədər etdiklərin insanlara ayıb olmasın.	
B	
bağrına burmaq	bağrına burmak
Sevgisindən övladını bağrına burub sarmaladı.	
Bakıya getmək	Baküye gitmek
Dünən tezdən Bakıya gəlib.	
barmağını silkələmək	parmağını silkelemek
Müəllim şagirdlərə baxıb barmağını silkələdi.	
baş əymək	baş eğmek
Qəhramana baxdı və baş əyib getti.	
baş qaldırmaq	baş kaldırmak
Millət xoşa gəlməz rejimə baş qaldırdılar.	
baş sındırmaq	baş kırmak
Yıxılaraq başını sındırdı.	
başə düşmək	başə düşmek
Tavandan qopan parket başə düşdü.	
başına çəkmək	başına çekmek
Yeni aldığı xınanı başına çəkdi.	
başına dönmək	başına dönmek
Çoban qoyunlarının başına dönürdü.	
başına qoymaq	başına koymak
Başına qoyduğu planlarını yerinə gətirdi.	
başından öpmək	başından öpmek
Ana oğlunun başından öpdü.	
başını bulmaq	başını bulamak
Balkondan damlayan kirli su başını bulamışdı.	
başını götürmək	başını götürmek
Başını götürüb uzaqlara getdi.	
başını qaldırmaq	başını kaldırmak
Keçmişdəki əziyyətlərini görüb başını qaldırdı və gələcəyə doğru boylandı.	

<i>başını qalxızmaq</i>	<i>başını kaldırmak</i>
Başının ağrısından başını qalxızmaq belə istəmirdi.	
<i>başını sığallamaq</i>	<i>başını okşamaq</i>
Övladının başının sığallamaq üçün yanına gəldi.	
<i>başını tərpətmək</i>	<i>başını oynatmaq</i>
Başını tərpətdi və zəndələndiyini hiss etdi.	
<i>başını yelləmək*</i>	<i>başını sallamaq</i>
Sualını cavablaşdırmaq üçün başını yellədi.	
<i>başını yırgalamaq</i>	<i>başını ırgalamak</i>
Başını yırgalayaraq yastığa yerləşdirdi.	
<i>başuva dönmək</i>	<i>başına dönmək</i>
Başuva dönməkdən başım fırlandı.	
<i>belinə dolamaq</i>	<i>beline dolamak</i>
Kəmərinə belinə dolamaq üçün aldı.	
<i>belinə sıçramaq</i>	<i>beline sıçramak</i>
Atasının belinə sıçradı.	
<i>bəyə baxmaq</i>	<i>beye bakmaq</i>
Yoldaşı döndü və bəyə baxdı.	
<i>bəyi göstərmək</i>	<i>beyi göstermek</i>
Toydan əvvəl gəlinə bəyi göstərdilər.	
<i>biabır eləmək</i>	-
Etdiyi səflərdən biabır elədilər.	
<i>boynunu qaldırmaq</i>	<i>boynunu kaldırmak</i>
Yorğandan boynunu qaldıraraq anasına boylandı.	
<i>burnunu çəkmək</i>	<i>burnunu çekmek</i>
O qədər soyuq almışdı ki, burnunu çəkmək onu yormuşdu.	
C	
<i>camaata vermək</i>	<i>millete vermek</i>
Dilə düşdüyn bu vəziyyəti camaata verməmək lazımdır.	
<i>cavab gəlmək</i>	<i>cevap gelmek</i>
Günlərdir gözlədiyi cavab gəlmədi.	
<i>cavab vermək</i>	<i>cevap vermek</i>

Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Mesajların hamısına bir-bir cavab verdi.	
cavabdan yayınmaq	<i>cevaptan kaçınmak</i>
Yanlış olduğu üçün cavabdan yayındı.	
cavabında demək	<i>cevabında demek</i>
Sualların həllini cavabında demək lazımdır.	
cəlb etmək	-
Cəfərov məsuliyyətə cəlb edildi.	
cəm olmaq	-
Bərabər iş görülürsə cəm olmaq lazımdır.	
cəsarətini toplamaq	<i>cesaretini toplamak</i>
Bir işə atılırkən ən önəmli məsələ cəsarətini toplamaqdı.	
cibinə qoymaq	<i>cebine koymak</i>
Bütün pullarını topalayıb cibinə qoydu.	
cinayət axtarmaq	<i>cinayet aramak</i>
Asayiş gücləri cinayət axtarışına çıxıblar.	
corab toxumaq	<i>çorap örmek</i>
Nənəm corab toxumağı çox sevir.	
Ç	
çalmağa başlamaq*	<i>çalmaya başlamak</i>
Gitarasını içdən çalmağa başladı.	
çap olmaq	-
Bütün kitablarını çap olması üçün nəşriyyata verdi.	
çapmağa başlamaq*	-
Fermadakı bütün atları sıra ilə çapmağa başladı.	
çarpayını göstərmək	<i>yatağı göstermek</i>
Qonaqların hamısına yatmaq üçün çarpayını göstərdi.	
çay içmək	<i>çay içmek</i>
Türklər çay içməyi çox xoşlayırlar.	
çay tökmək	<i>çay dökmek</i>
Əsmər dəmli çay tökdü.	
çiyinlərini çəkmək	<i>omuzlarını çekmek</i>

Qürurundan çiyinlərini çəkib anasına boylandı.	
çiyinlərini qucaqlamaq	<i>omuzlarına sarılmak</i>
Keçmişinə baxıb qəhərləndi və dostunun çiyinlərini qucaqlayıb ağladı.	
çörək yemək	<i>ekmek yemek</i>
İşçilər iş çıxışı çörək yeməyə getdilər.	
D	
dağlarda qalmaq	<i>dağlarda kalmak</i>
Müharibə zamanı əsgərlər 44 gün dağlarda qaldı.	
daxil olmaq	<i>dahil olmak</i>
Anidən içəriyə daxil oldu.	
dalınca baxmaq	<i>arkasınca bakmak</i>
Üzülərək gedən maşının dalınca baxdı.	
dalınca getmək	<i>arkasınca gitmek</i>
Gəlinin dalınca gettilər.	
dalını çırpmaq	<i>arkasını silkelemek</i>
Arxasını görməyincə maşının dalını çırpdı.	
damarları şişmək	<i>damarları şişmek</i>
Ağır idman etməkdən damarları şişmişdi.	
danışmağa başlamaq	<i>konuşmaya başlamak</i>
Gözlənilmədən danışmağa başladı.	
daş düşmək	<i>taş düşmek</i>
Qayalıqlardan başına daş düşdü.	
daş kəsmək	<i>taş kesmek</i>
Aparat daş kəsməkdən qırılmışdı.	
davam etmək	<i>devam etmek</i>
Bu qədər əziyyətdən sonra işinə davam etmədi.	
davam gətirmək	<i>devam getirmek</i>
Ağır dərslərinə çox da davam gətirmədi.	
dedektivə baxmaq	<i>dedektife bakmak</i>
O bütün işlərini buraxıb dedektivə baxdı.	
dənizə baxmaq	<i>denize bakmak</i>
Dənizə baxmaq insanı çox rahatladır.	

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

<i>dənizlə danışmaq</i>	<i>denizle konuşmak</i>
Bütün gecəni oturub dənizlə danışdı.	
<i>dərk etmək</i>	-
Buraxdığı bütün səflərini dərk etmirdi.	
<i>dəstəyi asmaq</i>	<i>desteği indirmek</i>
Telefonda danışmaqdan yorularaq dəstəyi asdı.	
<i>dəstəyi götürmək</i>	<i>desteği götürmek</i>
Çalan telefonun dəstəyini götürdü.	
<i>dəstəyi qaldırmaq</i>	<i>desteyi kaldırmak</i>
Anasının zəng etdiyini görüb dəstəyi qaldırdı.	
<i>dəstəyi qoymaq</i>	<i>desteyi koymak</i>
Dəstəyi qoymaq onu çox üzdü.	
<i>dəvət etmək</i>	<i>davet etmek</i>
Dostlarının hamısını toya dəvət etdi.	
<i>dibinə atılmaq</i>	<i>dibine atlamak</i>
Dənizin dibinə atılmaq çox çətin oldu.	
<i>diqqət yetirmək</i>	<i>dikkat etmek</i>
Hər zaman hərəkətlərinə diqqət yetirmək lazımdır.	
<i>diqqətlə baxmaq</i>	<i>dikkatle bakmak</i>
Çalışmalara diqqətlə baxdı və özü ilə qürur duydu.	
<i>diqqətlə süzmək</i>	<i>dikkatle süzmek</i>
Qarşıdan gələn dostunu diqqətlə süzdü.	
<i>dişlərini qıcamaq</i>	<i>dişlerini gıcımak</i>
O qədər ağır yatır ki, dişlərini qıcadığından xəbəri belə yox idi.	
<i>divara vurulmaq</i>	<i>duvara vurulmak</i>
Divara vurulmuş rəsm əsəri çox xoşuna gəldi.	
<i>divardan asılmaq</i>	<i>duvardan asılmak</i>
Onun bütün keçmişi divardan asılmışdı.	
<i>dodaqlarını yalamaq</i>	<i>dudaklarını yalamak</i>
Yeməklər o qədər dadlı idi ki dodaqlarını yalayır.	

donub qalmaq	<i>donup kalmak</i>
Bütün olanlara baxıb donub qalmışdı.	
dovşana baxmaq	<i>taovşana bakmak</i>
Çox şirin ağ və qara dovşana baxmaq.	
dükan açmaq	<i>dükkan açmak</i>
Şəhərin mərkəzinə yeni dükan açdı.	
dükən bağlamaq	<i>dükkanı kapatmak</i>
Dükənı bağlayıb evə getdi.	
dünya dəyişmək	<i>dünya dəyişmek</i>
Sevdiyin insanları gördüyün zaman dünya dəyişir.	
dünya görmək	<i>dünya görmek</i>
Sevinmək yenidən dünya görmək kimi bir şeydir.	
düyməsinə basmaq	<i>düymesine basmak</i>
Gedəcəyi mərtəbənin düyməsinə basdı.	
E	
ehtimal etmək	<i>ihtimal etmek</i>
İşlərin belə gedəcəyini ehtimal etmirdi.	
elan etmək	<i>ilan etmek</i>
Ailə ocağına girəcəklərini elan etdilər.	
eşidilməyə başlamaq	<i>işitilmeye başlamak</i>
Planların çalışdığını görüldükdən sonra eşidilməyə başladı.	
etina etmək	<i>itina etmek</i>
Bu dövüdə hər kəsə etina etmək olmur.	
etiraz etmək	<i>itiraz etmek</i>
Bütün bu olanlara etiraz etdi.	
etirazını bildirmək	<i>itiraz bildirmek</i>
Verilən xallara etirazını bildirdi.	
evdən çıxmaq	<i>evden çıkmak</i>
Evdən çıxarkən bütün əşyalarını hazır edir.	
evə aparmaq	<i>eve götürmek</i>
Oğlunu məktəbdən evə apardı.	
evi yıxılmaq	<i>evi yıkılmak</i>

Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Zəlzələ o qədər güclü idi ki evi yıxıldı.	
evində axtarmaq	<i>evinde aramak</i>
İtən əşyaları tapmaq üçün polis evində axtarış etdi.	
eynək taxmaq	<i>gözlük takmak</i>
Günəşdən qorunmaq üçün eynək taxdı.	
Ə	
əhatə etmək	<i>ihate etmek</i>
Çevrəni qorumaq planı bütün şəhəri əhatə edirdi.	
əl tutuşmaq	<i>el tutuşmak</i>
Küsdüyü dostu ilə əl tutuşmaq istəmirdi.	
əl vermək	<i>el vermek</i>
Qardaşına əl verib yuxarı çıxardı.	
əlavə etmək	<i>ilave etmek</i>
O yeməyə lazımsız şeyləri əlavə etmədi.	
əldən düşmək	<i>elden düşmek</i>
Çalışmaqdan artıq əldən düşmüşdü	
əldən getmək	<i>elden gitmek</i>
Əlindəki şüşələr sürüşərək əlindən getdi.	
ələ vermək	<i>ele vermek</i>
O dostunun çayını ələ verdi.	
əlində tutmaq	<i>elinden tutmak</i>
Sevgilisinin əlindən tutdu.	
əlindən almaq	<i>elinden almak</i>
Onun bütün vəzifəsi əlindən alındı.	
əlinə söykəmək	<i>eline yaslamak</i>
Borcunu əlinə söykədi.	
əlini qaldırmaq	<i>elini kaldırmak</i>
Dərsə hazır olan şagird əlini qaldırdı.	
əlini sıxmaq	<i>elini sıkmak</i>
Küsdüyü dostunun əlini sıxmaq istəmirdi.	
əlini uzatmaq	<i>elini uzatmak</i>
Yıxılana əlini uzatmaq lazımdır.	

<i>əlini yelləmək</i>	<i>elini sallamak</i>
Yola düşən ailəsinin arxasınca əlini yellədi.	
<i>əmin etmək</i>	<i>emin etmek</i>
O sevgilisini hər şeyə əmin etdi.	
<i>əmr etmək</i>	<i>emir etmek</i>
Komandir əsgərlərə əmr etdi.	
<i>ərz eləmək</i>	<i>arz etmek</i>
Əsgər komandirə olanları ərz etdi.	
<i>ətrafa boylanmaq</i>	<i>etrafa boylanmak</i>
Yuxarıdan hər şeyi görmək üçün ətrafa boyladı.	
F	
<i>fayton tutmaq</i>	<i>fayton tutmak</i>
Keçmişdə millət taksi yerinə fayton tutardı.	
<i>fəaliyyət göstərmək</i>	-
Bakı Dövlət Universiteti 1 əsirdir ki fəaliyyət göstərir.	
<i>fələk vurmaq</i>	<i>felek vurmaq</i>
Məni çox pis fələk vurdu.	
<i>fərqli olmaq</i>	<i>farklı olmak</i>
Tərzin hər zaman insanlardan fərqli olmalıdır.	
<i>fikir etmək</i>	<i>fikir etmek</i>
Fikir etmək insanı çox yorur.	
<i>fikir vermək</i>	<i>fikir vermek</i>
Etdiyi hərəkətlərə fikir vermədi.	
<i>fikrə getmək</i>	<i>fikre gitmek (dalmak)</i>
Çox dərin fikrə getdi.	
<i>fikrindən daşınmaq</i>	<i>fikrinden danışmak (konuşmak)</i>
Olanları görəndən sonra fikrindən daşındı.	
<i>futbol oynamaq</i>	<i>futbol oynamak</i>
Türklər futbol oynamağı çox sevir.	
G	
<i>gec gəlmək</i>	<i>geç gelmek</i>
Hər gün evə gec gəlirdi.	
<i>geri çevrilmək</i>	<i>geri çevirmek</i>
durduğu yerdə bir anda geri çevrildi.	

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

<i>geri çəkilmək</i>	<i>geri çekilmek</i>
Bu mübarizədə geri çəkilmək istəmirdi.	
<i>geri dönmək</i>	<i>geri dönmek</i>
O bir başa Bakıdan geri döndü.	
<i>geri qayıtmaq</i>	<i>geri dönmek</i>
Kənddəki evindən geri qayıtmaq istəmirdi.	
<i>geriyə boylanmaq</i>	<i>geri boylanmak</i>
Kimsənin gözləmədiyi anda geri boyladı.	
<i>göstəriş vermək</i>	<i>göstəriş vermek</i>
Komandir əsgərlərə göstəriş verdi.	
<i>göyə baxmaq</i>	<i>göge bakmak</i>
Havanın necə olduğunu bilmək üçün göyə baxdı.	
<i>göz qırpmaq</i>	<i>göz kırpmaq</i>
Olanları bildirməməkdən ötrü göz qırpdı.	
<i>gözdən itdi*</i>	<i>gözden kaybolmak</i>
Bir anda gözdən itdi.	
<i>gözdən keçirtmək</i>	<i>gözden geçirmek</i>
Gözündən yeni aldığı göz qələmini keçirdi.	
<i>gözlənilməz olmaq</i>	<i>beklenmedik olmak</i>
Olanların hamısı mənim üçün gözlənilməz oldu.	
<i>gözləri dolmaq</i>	<i>gözleri dolmak</i>
Pis xatirələrini xatırlayaraq gözləri dolmuşdu.	
<i>gözlərinə baxmaq</i>	<i>gözlerine bakmak</i>
Yorğun bir şəkildə gözlərinə baxdı.	
<i>gözlərini açmaq</i>	<i>gözlerini açmak</i>
Olanları bilməsi üçün gözlərini açmağı lazımdır.	
<i>gözlərini qıymaq*</i>	-
Gözlərini qıyaraq uzaqdan gələnləri seçməyə çalışdı.	
<i>gözlərini silmək</i>	<i>gözlerini silmek</i>
Küləkdən tozla dolan gözlərini sildi.	
<i>gözlərini yummaq</i>	<i>gözlerini kapatmak</i>

Gözlərini yumub yuxuya getdi.	
gözü açılmaq	<i>gözü açılmak</i>
Çox yorğun olduğundan gözü açılmırdı.	
gözümle görmək	<i>gözümle görmek</i>
Bütün olanlara gözümle görərək şahid oldum.	
gözümdən gəlmək	<i>gözünden geçmek</i>
Gözümdən gələn yaşı silərək baxdı.	
gözüne qoymaq	<i>gözüne koymak</i>
Buz parçasını şişən gözüne qoydu.	
gözünü açmaq	<i>gözünü açmak</i>
Yorğun Əhməd gözünü açmağa çalışırdı.	
gözü tutuşmaq	<i>gözü tutuşmak</i>
Soğanın acısından gözləri tutuşmuşdu.	
güllə* açılmaq	<i>mermi atmak</i>
Gözlənilmədən tətiyə toxundu və güllə açıldı.	
gülməkdən uğunmaq	<i>gülmekten uğunmak</i>
O qədər gülmüşdü ki, artıq gülməkdən uğunurdu.	
gülümsəməyə çalışmaq	<i>gülümsemeye çalışmak</i>
Xoşa gəlməz əhvalatlara yalandan gülümsəməyə çalışırdı.	
güman etmək	<i>güman etmek</i>
Hadisələrin səhvən olacağını güman etmirdim.	
gün çıxmaq	<i>gün çıkmak</i>
Ölümündən daha gün çıxmamışdı.	
gün keçmək	<i>gün geçmek</i>
Hərbiyə illər aylar keçdi amma sondakı gün keçmirdi.	
günəşə baxmaq	<i>güneşe bakmak</i>
Günəşə baxmaq gözlərimi çox yordu.	
H	
hava gəlmək	<i>hava gelmek</i>
Pencərə olmayan otağa hava gəlmirdi.	
hesab etmək	<i>hesap etmek</i>

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Məsələlərin belə olacağını hesab etmirdi.	
hesab olunmaq	<i>hesap olunmak</i>
Qonaqların hamısı hesab olunmadı.	
həbs etmək	<i>haps etmek</i>
Cinayətkarların çoxu oğurluqdan həbs olunmuşdu.	
həlak olmaq	-
Təbii fəlakətdə çox insan həlak oldu.	
hərəkətsiz dayanmaq	<i>hareketsiz durmak</i>
Hərəkətsiz dayanmaq insanın sağlığına zərərliyədir.	
həsr olunmaq	-
Mərasim ulu öndərə həsr olunmuşdu.	
həyatə baxmaq	<i>sokağa (bahçeye) bakmak</i>
Pəncərədən həyatə boylanmışdı.	
həyatə düşmək*	<i>sokağa (bahçeye) inmek</i>
Uşaq dostları ilə oynağa həyatə düşdü.	
həyatə girmək	<i>sokağa (bahçeye) girmek</i>
Qapıdan boylanaraq həyatə girdi.	
hiss etmək	<i>hiss etmek</i>
Hər şeyi dərinədən hiss etdi.	
hiss olunmaq	<i>hiss olunmak</i>
Aralarındakı soyuqluq hiss olunurdu.	
hökuməti qurmaq	<i>hükümeti kurmak</i>
1918-ci ildə ilk Azərbaycan hökuməti quruldu.	
hörmət bəsləmək	<i>saygı beslemek</i>
Davadan sonra qonşusuna hörmət bəsləmirdi.	
hücum etmək	<i>hücum etmek</i>
Əsgərlər anidən hücum etmədi.	
hürməyə başlamaq	<i>havlamaya başlamak</i>
İtlər yoldan keçənlərə hürməyə başladı.	
X	
xahiş etmək	<i>rica etmek</i>

Çay gətirməsi üçün xahiş etdi.	
<i>xanım demək</i>	<i>hanım demek</i>
Xanım demək dünyanın ən zərif şəxsiyyəti deməkdir.	
<i>xeyir olmaq</i>	<i>hayır olmak</i>
Baş verən hadisələr xeyir olmadı.	
<i>xəbər almaq</i>	<i>haber almak</i>
İki gündür evdəkilərdən xəbər almırdı.	
<i>xəbər gətirmək</i>	<i>haber getirmek</i>
Qardaşından xoş xəbər gətirdi.	
<i>xəbər vermək</i>	<i>haber vermek</i>
Ofisdə olan-bitən hər şeyi dükan sahibinə xəbər verdi.	
<i>xoşu gəlmək</i>	<i>hoşu gelmek</i>
Bozbaş yeməyindən xoşu gəlməyən insan yoxdur.	
<i>xudahafiz etmək</i>	-
Gecənin yorğunluğundan evdəkilərə xudahafiz etmədi.	
İ	
<i>icazə vermək</i>	<i>izin vermek</i>
Ana oğlunun çölə çıxmasına icazə vermədi.	
<i>içəri girmək</i>	<i>içeri girmek</i>
Səhvini bilirdi və içəri girmək istəmirdi.	
<i>içəridən çıxmaq</i>	<i>içeriden çıkmak</i>
Otelin mənzərəsi o qədər gözəl idi ki içəridən çıxmırdı.	
<i>içinə baxmaq</i>	<i>içine bakmak</i>
Uşaq quyuya boylanaraq içinə baxdı.	
<i>içini çəkmək</i>	<i>içine çekmek</i>
Dərindən ah çəkərək içini çəkdi.	
<i>iddia etmək</i>	<i>iddia etmek</i>
Atların birinin digərindən güclü olduğu iddia edildi.	
<i>ifadə etmək</i>	<i>ifade etmek</i>
Həyəcanda özünü ifadə etməyə çalışdı.	
<i>ixtiyarsız olmaq</i>	<i>ihhiyarsız olamk</i>

Azərbaycan və Türkiyə Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Özünü ixtiyarsız olaraq idarə edə bilmirdi.	
il dolmaq	<i>yıl dolmak</i>
Ömür bardağından artıq son il dolurdu.	
il keçmək	<i>yıl geçmek</i>
Artıq hərbiyə il keçmir.	
intihar etmək	<i>intihar etmek</i>
Həyatına qəsd edib intihar etdi.	
iraq olmaq	-
Gözlərdən iraq olmaq lazımdır.	
irəli əyilmək	<i>ileri eğilmek</i>
İrəli əyilərək pəncərədən baxdı.	
istefa vermək	<i>istifa vermek</i>
Müdürümüz işindən istefa verdi.	
istifadə etmək	<i>İstifade etmek</i>
Eynəkdən çox vaxt istifadə edirdi.	
iş görmək	<i>iş görmek</i>
Elanlara baxaraq yeni işlər gördü.	
işarə etmək	<i>işaret etmek</i>
Barmağı ilə məni işarə edirdi.	
işarət etmək	<i>işaret etmek</i>
Müəllim şagirdi işarət etdi.	
iştirak etmək	<i>iştirak etmek</i>
Tədbirdə önəmli insanlar iştirak edirdi.	
itaət etmək	<i>itayet etmek</i>
Eradan əvvəl çox insan Şamanlığa itaət edirdi.	
izah etmək	<i>izah etmek</i>
Dərs çox gözəl izah edildi.	
izin vermək	<i>izin vermek</i>
Onun getməsinə kimsə izin vermirdi.	
K	
kabinetdən çıxmaq	<i>kabine çıkmak</i>
Kabinetdən çıxarkən qapını qırdıq.	
kabinetə girmək	<i>kabine girmek</i>

Kabinetə girmək üçün yolu tapa bilmədilər.	
<i>keçmişdə qalmaq</i>	<i>geçmişte kalmak</i>
Gələcəyi görə bilməmək insanı keçmişdə qalmasına səbəb olur.	
<i>kədərlə demək</i>	<i>kederle demek</i>
Hər kəsdən küsdüyünü kədərlə dedi.	
<i>kənara çəkilmək</i>	<i>kenara çekilmek</i>
Beynini dinləmək üçün kənara çəkildi.	
<i>kinayəylə demək</i>	<i>kinayeyle demek</i>
Olanları dostuna kinayəylə dedi.	
<i>komissar soruşmaq</i>	<i>komiser sormak</i>
Hərbiçilərdən vəziyyətin necə olduğu komissar soruşdu.	
<i>küçəni süpürmək</i>	<i>sokağı süpürmek</i>
Evin işini bitirdikdən sonra küçəni süpürdü.	
<i>küncdə oturmaq</i>	<i>kenarda oturmak</i>
Küncdə oturmaq uşağın artıq adəti olmuşdu.	
<i>kürəkliyinə söykənmək</i>	<i>sırtlığa yaslanmak</i>
Kürəkliyinə söykənmək istəyirdi ancaq onu tapa bilmirdi.	
Q	
<i>qabağa əyilmək</i>	<i>ileri eyilmek</i>
Qabağa əyilmək onun belini ağrıdırdı.	
<i>qabağına gəlmək</i>	<i>önüne gelmek</i>
Yeməklər Şahın qabağına gəldi.	
<i>qabağına qoymaq</i>	<i>önüne koymak</i>
Bütün dəlilləri sənədlər ilə bərabər qabağına qoydu.	
<i>qabağında dayanmaq*</i>	<i>önünde durmak</i>
Özünü sipər edib güllələrin qabağında dayandı.	
<i>qabağında durmaq</i>	<i>önünde durmak</i>
Maşının qabağında durmuşdu.	
<i>qaçmağa başlamaq</i>	<i>koşmaya başlamak</i>
İtlərin qorxusundan qaçmağa başladı.	
<i>qaçmaq istəmək</i>	<i>koşmak istemek</i>

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Evdən qonşuya qaçmaq istəyirdi.	
qalxmaq istəmək	<i>kalmak istemek</i>
Yuxusu o qədər şirin idi ki, yerindən qalxmaq istəmirdi.	
qapı açılmaq	<i>kapı açmak</i>
Şkafın siyirməsindən qapı açılmırdı.	
qapı döymək	<i>kapı dövmek</i>
Gələn qonaqlar qapı döymədən içəri daxil oldu.	
qapıda durmaq	<i>kapıda durmak</i>
Mühafizələr qapıda dururdu.	
qapıdan çıxmaq	<i>kapıdan çıkmak</i>
Təcili yanğında liftlərdən deyil qapıdan çıxmaq lazımdır.	
qapıdan getmək	<i>kapıdan gitmek</i>
Qapının ağzında dayanan it qapından getdi.	
qapını açmaq	<i>kapını açmak</i>
Qapını açdığı kimi dostunu gördü.	
qapıya yaxınlaşmaq	<i>kapıya yaklaşmak</i>
Qapıya yaxınlaşıb içəri boylandı.	
qapıya yönəlmək	<i>kapıya yönelmek</i>
Qapıya yönələn qardaşı çölə addımladı.	
qardaş demək	<i>kardeş demek</i>
Balaca uşaq ilk dəfə qardaş dedi.	
qarşısında dayanmaq	<i>karşısında durmak</i>
Evə getməsini istəməyən dostu qarşısında dayanmışdı.	
qaşlarını çatmaq	<i>kaşlarını çatmak</i>
Fikrin məntiqli olduğunu düşünüb qaclarını çatdı.	
qaşlarını dartmaq	<i>kaşlarını tartmak</i>
Qaşlarını dartmaq üçün gözəllik salonuna getdi.	
qatarına minmək	<i>trene binmek</i>
O Bakı qatarına minmək yerinə Sumqayıt qatarına minmişdi.	
qeyd etmək	-

Doğum günlərini bərabər qeyd etdilər.	
qəbul etmək	<i>kabul etmek</i>
Gələn təkliflərin heç biri münasib olmadı və qəbul etmədi.	
qəhvə içmək	<i>kahve içmek</i>
Sahilin gözəl mənzərəsində qəhvə içdik.	
qətiyyətlə demək	<i>kararlılıkla demek</i>
Heç bir şeyin əvvəlki kimi olmayacağını qətiyyətlə dedi.	
qəzet oxumaq	<i>gazete okumak</i>
Yaşlı kişi hər sabah kioskdan aldığı qəzeti oxumağa sahələ gedərdi.	
qəzəblə demək	<i>sinirle demek</i>
Oğluna etdiyi səfləri qəzəblə dedi.	
qolundan tutmaq	<i>kolundan tutmak</i>
Oğlunun qolundan tutub yolu keçirdi.	
qolundan yapışmaq	<i>kolundan yapışmak</i>
Ayağı büdrəyən dostunun qolundan yapışdı.	
qonağa baxmaq	<i>misafire bakmak</i>
Evə gələn qonaqlara baxmaq üçün otağa girdi.	
qonaq çağırmaq	<i>misafir çağırmaq</i>
Yeni evlənən dostunu evinə qonaq çağırırdı.	
qucağına almaq	<i>kucağına almak</i>
Balaca uşağı belindən sarıaraq qucağına aldı.	
qulaq tutulmaq	<i>kulak tutulmak</i>
Səs o qədər güclü idi ki, qulaq tutulurdu.	
qulaqlarını şəkləmək	-
Qulaqlarını şəkləyib diqqətlə qapını dinləyirdi.	
qullab vurmaq	-
Bütün olanlara qulaq vurmadı.	
quruyub qalmaq	<i>kuruyup kalmak</i>
Sulanmayan çiçəklər quruyub qaldı.	
L	
labüüd qalmaq	-

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Baş verənlər çox labüd qaldı.	
<i>lazım gəlmək</i>	<i>lazım gelmek</i>
Lazım müəllim evə gəldi.	
M	
<i>masaya çırpmaq</i>	<i>masaya çırpmaq</i>
Əsəbdən əlini masaya çırpdı.	
<i>maşına minmək</i>	<i>arabaya binmek</i>
İşə gecikirdi və maşına minib yola düşdü.	
<i>maşından düşmək*</i>	<i>arabadan inmek</i>
Balaca uşaq maşından düşmək isdəmirdi.	
<i>mat qalmaq</i>	<i>mat kalmak</i>
Olan bitənə mat qaldı.	
<i>məcbur etmək</i>	<i>mecbur etmek</i>
Ailəsini yeni telefon almağa məcbur edirdi.	
<i>məcbur olmaq</i>	<i>mecbur olmak</i>
İşini dəyişməyə məcbur oldu.	
<i>məəttəl qalmaq</i>	<i>hayret kalmak</i>
İşlərində çıxan problemlərdən məəttəl qaldı.	
<i>məktubu çıxarmaq</i>	<i>mektubu çıkarmak</i>
Poçt ilə məktubu çıxar.	
<i>məlum olmaq</i>	<i>malum olmak</i>
Məchulda qalan hər şey məlum oldu.	
<i>məruzə etmək</i>	<i>maruziyet etmek</i>
Əsgər komandirə məruzə etdi.	
<i>məsləhət görmək</i>	-
Köynəyin bir ölçü daha böyük almasını məsləhət gördü.	
<i>məşğul olmaq</i>	<i>meşgul olmak</i>
Bütün gün dərsləri ilə məşğul oldu.	
<i>mətləbə keçmək</i>	<i>sadede geçmek</i>
Qız istəmə mərasimində bir an öncə mətləbə keçildi.	
<i>məyusluqla düşünmək</i>	<i>meyuslukla düşünmek</i>
Etdiyi səflər onu məyusluqla düşündürdü.	
<i>mübarək olmaq</i>	-

Toyunuz mübarək olsun.	
<i>müəllimə baxmaq</i>	<i>öğretmene bakmak</i>
Məəttəl gözlərlə müəllimə baxdı.	
<i>müharibə getmək</i>	<i>savaş gitmek</i>
Qarabağda çox ağır müharibə gədirdi.	
<i>müraciət etmək</i>	<i>müracaat etmek</i>
Yeni iş üçün müraciət etdi.	
<i>mürəxxəs olmaq</i>	-
Dustaqlar yeni əff qərarı ilə mürəxxəs oldular.	
<i>müstəntiqə baxmaq</i>	<i>savcıya bakmak</i>
məyus gözləri ilə müstəntiqə baxdı.	
<i>müşayiət etmək</i>	-
Prezidenti polis qvardiyası müşayiət edirdi.	
N	
<i>nağıl etmək</i>	<i>masal etmek</i>
Bütün olayları böyüdərək nağıl edərdi.	
<i>narahat etmək</i>	<i>rahatsız etmek</i>
Həyətdən gələn səslər onu çox narahat edirdi.	
<i>narahat olmaq</i>	<i>rahatsız olmak</i>
Yerindən qaldırılmasına çox narahat oldu.	
<i>nəfəs almaq</i>	<i>nefes almak</i>
Dərindən bir nəfəs aldı.	
<i>nəşr olunmaq</i>	-
Yeni kitabı Xəzər yayımlarında nəşr olundu.	
<i>nəzakət bildirmək</i>	<i>nezaket bildirmek</i>
Düşüncəli olaraq hər kəsə nəzakət bildirmək lazımdır.	
<i>nəzarətdə saxlamaq</i>	<i>nezarette tutmak</i>
Anasına hər zaman nəzakət saxlayırdı.	
<i>nəzər salmaq</i>	-
Dostu onun var-dövlətinə nəzər salmışdı.	
<i>nəzərdə tutmaq</i>	-
Borcunu unutmayaq nəzərdə tuturdu.	
<i>nəzərdən keçirmək</i>	-

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Bütün işini gözünün önünə gətirərək nəzərdən keçirdi.	
nömrəni yığmaq	-
Səf düşən nömrəni yığaraq hər şeyi aydın etdi.	
nümayiş etdirmək	gösteriş ettirmek
Mərasimdə bütün əsərlər nümayiş etdirildi.	
O	
oğlana baxmaq	oğlana bakmak
Yoldan keçən hamı yaraşığı geyinən oğlana baxdı.	
oxumağa başlamaq	okumaya başlamak
Bütün dərslərini oxumağa başladı.	
otağa girmək	odaya girmek
Qorxudan otağa girmək istəmirdi.	
otağına keçmək	odasına geçmek
Otağa keçib filmini açdı.	
otağında oturmaq	odasında oturmak
Otağında çox oturmaq onu çox sıxırdı.	
otaqda gəzinmək	odada gezinmek
Stresdən bütün gün otaqda gəzindi.	
otaqdan çıxmaq	odadan çıkmak
Anıdən otaqdan çıxıb çölə qaçdı.	
P	
peyda olmaq	ortaya çıkmak
İtən pişik anıdən peyda oldu.	
pənahından saxlamaq*	penahında tutmak
Ana hər zaman övladını pənahında saxlayır.	
pəncərədən baxmaq	pencereden bakmak
Bütün gün pəncərədən baxmaq onu çox yormuşdu.	
pəncərəyə yaxınlaşmaq	pencereye yaklaşmak
Pəncərəyə yaxınlaşaraq havanı izlədi	
R	
rast gəlmək	rast gelmek
Köhnə dostuna Bakıda rast gəldi.	

razı olmaq	<i>razı olmak</i>
Tərəflər aralarındakı müqavilədən razı oldular.	
razılıq etmək	<i>razılık etmek</i>
Babası nəvəsindən çox razılıq edirdi.	
S	
saxlaya bilmək*	<i>durdura bilmek</i>
Ən yaxın dostu sirr şaxlara bilmirdi.	
sakit olmaq	<i>sakin olmak</i>
Bütün səbəbini soyudaraq sakit oldu.	
sakitlik çökmək	<i>sakinlik çökmek</i>
Gecələri şəhərə sakitlik çökür.	
salam vermək	<i>selam vermek</i>
Salam vermək hər zaman ərdəmlidir.	
səbəb olmaq	<i>sebepl olmak</i>
Bütün problemlərə nəzərdə tutulmayan işlər səbəb oldu.	
səhnədən çıxmaq	<i>sahnedən çıkmak</i>
Mahnılarının hamısını ifa edib səhnədən çıxdı.	
səsi eşitmək	<i>sesi işitmek</i>
Gecə olunca canavarların ulama səsi eşidildi.	
səslə demək	<i>sesli demek</i>
Uzaqdan hərəkətlərini anlama	
səslə soruşmaq	<i>sesli sormak</i>
Yazı yerinə səslə soruşdu.	
sifariş vermək	<i>sipariş vermek</i>
Yaxındakı marketdən ərzaq sifariş verdi.	
sifətinə baxmaq	<i>suratına bakmak</i>
Yoldan keçən insanların sifətinə baxırdı.	
siqaret çıxarmaq	<i>sigara çıkarmak</i>
Cibindən iki paket siqaret çıxardı.	
siqaret yandırmaq	<i>sigara yakmak</i>
Dostunun siqareti yandırdı.	
sinfə keçmək	<i>sınıfa geçmek</i>
Tələbələr sinfə keçdi.	

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

sirayət etmək	<i>sirayet etmek</i>
Şah hər kəs ilə sirayət edirdi.	
söhbət etmək	<i>sohbet etmek</i>
Küs olduğu yaxını ilə söhbət etmirdi.	
söz demək	<i>söz demek</i>
İki kəlam söz deyib masadan qalxdı.	
söz vermək	<i>söz vermek</i>
Dediyi hər şeyi nöqtəsinə qədər edəcəyinə söz verdi.	
sözüinə baxmaq	<i>sözüne bakmak</i>
Yeni lövhədə yazdığı sözlərə baxırdı.	
sözüünü kəsmək	<i>sözünü kesmek</i>
Kitabdakı sözləri qayçı ilə kəsdim.	
su səpmək	<i>su serpmek</i>
Toz olmasın diyə küçələrə su səpdi.	
sübut etmək	-
Özünün doğru olduğunu sübut etdi.	
süfrəni yığışdırmaq	<i>sofrayı toplamak</i>
Yeməklər yeyildikdən sonra süfrəni yığışdırdılar.	
Ş	
şaha qalxmaq	<i>şaha kalkmak</i>
Qartal anidən şaha qalxdı.	
şairə baxmaq	<i>şaire bakmak</i>
Ən sevdiyi əsərləri yazan şairə baxdı.	
şəhərə yayılmaq	<i>şehre yayılmak</i>
Yeni maşınının səsi bütün şəhərə yayılmışdı.	
şlyapasını qaldırmaq	<i>şapkasını kaldırmak</i>
Şlyapasını qaldıraraq ətrafa göz gəzdirdi.	
T	
tamaşaya qoyulmaq	<i>sahneye koyulmak</i>
Səhnə hazır olduqdan sonra tamaşaya qoyuldular.	
tavana baxmaq	<i>tavana bakmak</i>
Bütün gecəni tavana baxdı.	
telefona yaxınlaşmaq	<i>telefona yaklaşmak</i>

Zəng çalan telefonuna yaxınlaşdı	
telefonla danışmaq	<i>telefonla konuşmak</i>
Saatlarca telefonla danışdı.	
telefonu qapamaq	<i>telefonu kapamak</i>
Əsəbindən anidən telefonu qapadı.	
təəccüb eləmək	-
Xəbərsiz olan şeylərə çox təəccüb elədi.	
təəccüblə soruşmaq	<i>şaşıracak sormak</i>
Nə olduğunu anlamadı və təəccüblə soruşdu.	
təklif etmək	<i>teklif etmek</i>
Bazarlıq edərək daha ucuz qiymət təklif etdi.	
təkrar etmək	<i>tekrar etmek</i>
İmtahandan öncə bütün dərslərini təkrar etdi.	
təqdim etmək	<i>takdim etmek</i>
Yeni yazılan kitabını sinfə təqdim etdi.	
tələb etmək	<i>talep etmek</i>
Müəllim şagirdlərdən tapşırıqları tələb etdi.	
təngə gəlmək	-
Hər şeydən təngə gəlmişdi.	
tərcümə etmək	<i>tercüme etmek</i>
Xaricdən gələn sənədi tərcümə etməyə vermişdi.	
təsdiq etmək	<i>tasdik etmek</i>
Bütün sənədlərini notariusda təsdiq etdi.	
təsəvvür etmək	-
Bütün olanları təsəvvür edirdi.	
təsir etmək	<i>etki etmek</i>
Keçmişə ona çox təsir edirdi.	
təvəqqe edirəm	-
Hər şeyin yaxşı olacağına sizi təvəqqe edirəm.	
təyin olunmaq	<i>tayin olunmak</i>
Komissarlığa yeni komandir təyin olundu.	
təzim etmək	<i>tazim etmek</i>

Azərbaycan və Türkiyə Türkçəsi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Atasına hörmətindən təzim etdi.	
topuq vurmaq	<i>topuk vurmaq</i>
Narahat yeriməkdən topuq vururdu.	
tülkü gəlmək	<i>tilki gelmek</i>
Hinə gizlicə tülkü gəldi.	
Ü	
ümid etmək	<i>ümit etmek</i>
Ümid edirəm hər şey yaxşı olacaq.	
ürəkdən gəlmək	<i>yürekten gelmek</i>
Dedikləri ürəkdən gəlmirdi.	
ürəyi getmək	<i>kalpten gitmek</i>
Halı pis olduğu üçün ürəyi getdi.	
üstündə əyləşmək	<i>üzerinde oturmak</i>
Balaca masanın üstündə əyləşmişdi.	
üstündə oturmaq	<i>üzerinde oturmak</i>
Taxta stolun üstündə oturmaq istəmirdi.	
üstünə atmaq	<i>üzerine atlamak</i>
Əlində olan pişiyi üstünə atdı.	
üstünə düşmək	<i>üzerine düşmek</i>
Damdan qopan parça üstünə düşdü.	
üstünə qoymaq	<i>üzerine koymak</i>
Sinidəki bardaqları masanın üstünə qoydu.	
üstünə sıxmaq	<i>üzerine sıkmak</i>
Qapını bilmədən qardaşının üstünə sıxdı.	
üzərinə əyilmək	<i>üzerine eyilmek</i>
Ağacın budağında olan ağır meyvələr çəmənlərin üzərinə əyilmişdi.	
üzr istəmək	<i>özür dilemek</i>
Etdiyim səflərdən üzr istəyirəm.	
üzündən öpmək	<i>yüzünden öpmek</i>
Şirin uşağın üzündən öpdüm.	
üzünə baxmaq	<i>yüzüne bakmak</i>

Aynadan öz üzünə baxdı.	
üzünə gülümsəmək	<i>yüzünə gülümsemək</i>
Xoş xəbərlərdən yoldaşının üzünə gülümsədi.	
üzünü çevirmək	<i>yüzünü çevirmək</i>
Utandığı üçün yana tərəf üzünü çevirdi.	
üzünü tutmaq	<i>yüzünü tutmaq</i>
Üşüyərək isti sobaya üzünü tutdu.	
V	
vadar etmək	<i>vadar etmək</i>
Davalar onu səf etməyə vadar etdi.	
vaxt gəlmək	<i>vakit gəlmək</i>
Uzun zaman sonra o vaxt gəldi.	
vəqə olmaq	-
İki aslan bir-birinə çox vəqə idilər.	
Y	
yadıma gəlmək	<i>aklıma gəlmək</i>
Keçmişdəki səflərim yadıma gəldi.	
yadımdan çıxmaq	<i>aklımdan çıkmək</i>
Verdiyim söz təəssüf ki yadımdan çıxıb.	
yadına düşmək	<i>aklına düşmək</i>
İşə gec qaldığı anidən yadına düşdü.	
yadına gətirmək	<i>aklına gətirmək</i>
Unutduğu şeyləri yadına gətirdi.	
yadına salmaq*	<i>aklına sokmaq</i>
Etdikləri yaxşılıqları bir daha yadına saldı.	
yağış yağmaq	<i>yağmur yağmaq</i>
Çox şiddətli yağış yağdı.	
yaxasından yapışmaq	<i>yakasından yapışmaq</i>
Borcunu ala bilmədiyi üçün anidən borclunun yaxasından yapışdı.	
yana çevirmək	<i>yana çevirmək</i>
Aynadan gözünə işıq parladığını görüb aynanı yana çevirdi.	
yanıb yaxılmaq	<i>yanıp yakılmaq</i>

Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Karşılaştırmalı Fiil Eş Dizimleri Sözlükçesi

Üstünə tökülən isti çaydan yanıb yaxılırdı.	
<i>yanına getmək</i>	<i>yanına gitmek</i>
O küsdüyü dostunun yanına getmirdi.	
<i>yanına gəlmək</i>	<i>yanına gelmek</i>
Atasına kömək etmək üçün yanına gəldi.	
<i>yanında dayanmaq</i>	<i>yanında durmak</i>
Əl çatan işləri görmək üçün ustanın yanında dayanmışdı.	
<i>yanında ötmək</i>	<i>yanında geçmek</i>
Sürətli maşınlar bir-birini yanında ötdü.	
<i>yarımçıq kəsmək</i>	<i>yarımcık kesmek</i>
Çörəyi yarımçıq kəsdi.	
<i>yatmaq istəmək</i>	<i>yatmak istemek</i>
Yorğunluqdan yatmaq istəyirdi.	
<i>yazığı gəlmək</i>	-
Soyuqda qalan heyvanlara yazığı gəlirdi.	
<i>yəllənməyə başlamaq</i>	<i>sallanmaya başlamak</i>
Yəlləncəkdə oturaraq yəllənməyə başladı.	
<i>yeməyə başlamaq</i>	<i>yemeğe başlamak</i>
Əlindəki bananı yeməyə başladı.	
<i>yər göstərmək</i>	<i>yər göstermek</i>
Yaşlı babasına yər göstərdi.	
<i>yərə qoymaq</i>	<i>yere koymak</i>
Əlindəki ağır dəmirləri yərə qoydu.	
<i>yərə sərilmək</i>	<i>yere serilmek</i>
İstidən evin döşəməsində yərə sərildi.	
<i>yerində dikəlmək</i>	<i>yerinde dikelmek</i>
Sağlığı yerinə gəldiyi üçün yerindən dikəldi.	
<i>yerində qurcuxmaq</i>	<i>yerinde çabalamak</i>
Sıxıntıdan yerində qurcuxurdu.	
<i>yerində oturmaq</i>	<i>yerinde oturmak</i>
Yerində oturmuş dostuna çox əsəbləşdi.	

<i>yərindən götürülmək</i>	<i>yərindən fırlamak</i>
Qorxudan anidən yərindən götürüldü.	
<i>yərindən qalxmaq</i>	<i>yərindən kalkmaq</i>
Yərindən qalxıb qapıya doğru getdi.	
<i>yərindən qalmaq</i>	<i>yərində kalmak</i>
Nəçə vaxtdır ki, yərində qalıb.	
<i>yox olmaq</i>	<i>yok olmak</i>
Saati qoyduğu yerdən yox olub.	
<i>yola düşmək</i>	<i>yola düşmek</i>
Velosipedlə gedərkən telefonu yola düşdü.	
<i>yola salmaq*</i>	<i>yola göndermek</i>
Qonaqları qapıdan yola saldı.	
<i>yuxarı qaldırmaq</i>	<i>yukarı kaldırmak</i>
Bütün əşyaları yuxarı qaldırdı.	
<i>yuxuya getmək</i>	<i>uykuya gitmek</i>
Yuxuya getmək üçün çox çabaladı.	
Z	
<i>zarafat etmək</i>	<i>şaka yapmak</i>
Çox dərinədən zarafat edirdi.	
<i>zəng etmək</i>	-
Təcili yardıma zəng etdi	
<i>zəng vurmaq</i>	-
Gözlədiyi dostuna zəng vurdu.	
<i>zəngi çalmaq</i>	<i>zıl çalmak</i>
Ev telefonu dayanmadan zəng çalırdı.	

Sonuç

Azərbaycan Türkçesinde bulunan fiil eş dizimleri (isim + fiil), derleme yöntemiyle sistematik bir biçimde tespit edilmiş ve örnek cümlelerle desteklenmiştir. Bu amaçla 15 seçkin eser AntConc derlem programına yüklenmiş ve Azərbaycan Türkçesindeki yaklaşık 550 fiil eş dizimi, alfabetik olarak isim + fiil formatında sıralanmıştır. Analizler sonucunda tespit edilen eş dizimlerin 33 tanesinin Türkiye Türkçesinde tam bir karşılığı bulunmadığı; bazı eş dizimlerin ise farklı bağlamlarda ifade edildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte derlenen eş dizimlerin büyük

çoğunluğunun Türkiye Türkçesiyle aynı olduğu görülmüş ve iki lehçe arasında yüksek bir örtüşme sağlandığı tespit edilmiştir.

Çalışmada dikkat çeken önemli bir bulgu, yalancı eş değerlik örneklerinin varlığıdır. Örneğin *ağzında dayanmaq* Türkiye Türkçesinde *bir şeye dayanmak* (katlanmak) anlamında kullanılmazken, Azerbaycan Türkçesinde *ağzında durmak* (kalmak) anlamı taşımaktadır. Benzer şekilde *axtarış aparmaq*, *arama yapmak* anlamına gelirken Türkiye Türkçesinde farklı bir bağlamı ifade etmektedir. Diğer örnekler arasında *araq süzmək* (vodka dökmek), *aşağı düşmək* (aşağı inmek), *ayağa durmaq* (ayağa kalkmak), *çapmağa başlamaq* (atı sürmeye başlamak veya toprağı işlemek), *gözdən itmək* (gözden kaybolmak), *saxlaya bilmək* (durdurabilmek) ve *yola salmaq* (yola göndermek) yer almaktadır.

Bu örnekler *dayan-*, *apar-*, *süz-*, *düş-*, *dur-*, *it-*, *saxla-*, *sal-*, *çap-* gibi fiillerin Azerbaycan Türkçesinde Türkiye Türkçesindeki anlamlarının dışında veya farklı bağlamlarda kullanılabildiğini göstermektedir. Bu durum iki lehçe arasındaki yalancı eş değerliliğin yoğunluğunu artırmakta ve karşılıklı anlaşılabilirliği olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Elde edilen bulgular özellikle çeviri, dil öğretimi ve lehçeler arası iletişim süreçlerinde eş dizimlerin doğru analiz edilmesinin, bağlamın dikkate alınmasının ve lehçeler arası farklılıkların bilinçli şekilde ele alınmasının önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın iki lehçe arasındaki fiil eş dizimlerinin sistematik bir şekilde karşılaştırılması ve belgelenmesi açısından hem akademik hem de uygulamalı alanda değerli bir kaynak oluşturduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Abdullayev, Ç. (1997). Əclafların Qanunu. Bakı: Zaman Nəşriyyatı.
- Aksan, D. (1998). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. Ankara: TDK Yayınları.
- Aqata, K. (2014). Mavi Qatarın Sirri (Ruscadan tərcümə: Afaq Mustafa). Bakı: Qanun Nəşriyyatı.
- Cəfərzadə, Ə. (2021). Seçilmiş Əsərləri X. Bakı: Elm və Təhsil.
- Çalışkan, N. (2014). Yüksek Sıklıktaki Adlar: Zaman Sözcükbiçimi Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme (Eşdizimlilikler, Biçimbirim Dizileri, Dilbilgisel Örüntüler ve Semantik Prozodi). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çalışkan, N. (2019). Yabancı Dil Sınıflarında Tümleç Yan Cümlelerinin Öğretimi: Eşdizimlilik ve Semantik Eğilimler Temelli Bir Yaklaşım. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 8(3), 1709-1741.
- Doğan, N. (2015). Türkçe Sözlük'te Fiisel Eşdizimlilik. Gazi Türkiyat, 17, 67-84.
- Doğan, N. (2016a). Türkçe Öğrenci Sözlüklerinde Eşdizimlilik Bilgisi. International Journal of Language Academy, 4(1), 267-282.
- Doğan, N. (2016b). Türkiye Türkçesinde Fiillerin Eşdizimleri. Ankara: Kitabevi.
- Doğan, N. (2019a). Türkçe Dilbilgisel Eş Dizimlilik. X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri. Eskişehir: Eskişehir Üniversitesi Yayınları.
- Doğan, N. (2019b). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Eşdizimsel Farkındalık ve Öğrencilerin Eşdizim Yeterlikleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 68, 115-122.
- Doğan, N. (2022). Çağdaş Türk Lehçelerinin Karşılaştırmalı Eş Dizim Sözlüğü'ne Doğru: Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi Fiil Eş Dizimleri. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 30, 381-404. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1192531>

- Doğan, N. (2023). Türkçe Eş Dizimlilik: Türkiye Türkçesinde Fiil Eş Dizimleri. Ankara: TDK Yayınları.
- Eken, N. T. (2016). Eşdizimlerin Saptanmasına ve Betimlenmesine Yönelik Kuram ve Yaklaşımlar. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(33), 28–47.
- Elatlı, E. (2005). Xəyanət. Bakı: Ali və Nino Nəşriyyat.
- Elçin, Ə. (2005a). Seçilmiş Əsərləri 1-ci cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005b). Seçilmiş Əsərləri 2-ci cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005c). Seçilmiş Əsərləri 3-cü cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005d). Seçilmiş Əsərləri 4.1-ci cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005e). Seçilmiş Əsərləri 4.2-ci cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005f). Seçilmiş Əsərləri 4.3-ci cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005g). Seçilmiş Əsərləri 5-ci cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005h). Seçilmiş Əsərləri 6-cı cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Elçin, Ə. (2005i). Seçilmiş Əsərləri 7-ci cild. Bakı: Çinar Çap Nəşriyyatı.
- Firth, J. R. (1957). Modes of Meaning. In Papers in Linguistics 1934–1951 (pp. 190–228). Oxford: Oxford University Press.
- Halliday, M. A. K. (1966). Lexis as a Linguistic Level. In C. E. Bazell et al. (Eds.), Memory of F. R. Firth (pp. 148–162). London: Longman.
- Haqverdiyev, Ə. (2005a). Seçilmiş Əsərləri 1-ci cild. Bakı: Lider Nəşriyyat.
- Haqverdiyev, Ə. (2005b). Seçilmiş Əsərləri 2-ci cild. Bakı: Lider Nəşriyyat.
- Özkan, B. (2011). Türkiye Türkçesinde Belirteçlerle Fiillerin Birlikte Kullanılması ve Eş Dizimlilik. Ankara: TDK Yayınları.
- Özkan, B. (2012). Türkiye Türkçesinin Eşdizim Sözlüğü. IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Cilt II, 93–102. Ankara: Muğla Üniversitesi.
- Şenol, Ç. A. (2020). Yalancı Eş Değerlik veya Anlam Değişmesi Kavramları Üzerine Bir Değerlendirme. Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, 20(2), 409–427.
- Uğurlu, M. (2011). Lehçe İçerisinde Aktarmada “Yalancı Eş Değerlik”. İcanas. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 1877–1890.
- Vardar, B. (2002). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Multilingual.